

25-27 października 2023

Aranjuez, Hiszpania.

Seminarium: *Dworska wymiana kulturowa pomiędzy Półwyspem Iberyjskim i Niderlandami Habsburgów. (Court Culture Exchanges between the Iberian Peninsula and the Habsburg Netherlands).*

W dniach 25 – 27 października, na terenie kampusu Uniwersytetu Rey Juan Carlos w Aranjuez odbyło się seminarium skupiające grono badaczy historii, historii kultury, sztuki i architektury, literaturoznawstwa, historii dyplomacji oraz socjologii. Organizatorami trzydniowego sympozjum, oprócz wspomnianej wyżej uczelni były instytucje mające wkład w badania nad kulturowymi interakcjami pomiędzy Niderlandami i Półwyspem Iberyjskim w XV i XVI wieku: Instytut Moll - Centrum Badań nad Malarstwem Flamandzkim, z siedzibą w Madrycie oraz hiszpańska grupa badawcza CINTER i sieć badawcza CermFEST. W komitecie organizacyjnym znajdował się również Uniwersytet Śląski w Katowicach, dzięki wsparciu udzielonemu przez Dziekana Wydziału Humanistycznego prof. Adam Dziadka, Dyrektor Instytutu Nauk o Sztuce prof. Bogumiły Miki oraz Narodowemu Centrum Nauki. Uczestników zaszczyli swoją obecnością Ambasador Królestwa Belgii w Hiszpanii Geert Cockx oraz przedstawiciele Instytutu Polskiego w Madrycie Magdalena Majda oraz Ernest Kowalczyk.

Celem seminarium była pogłębiona analiza kulturowych relacji pomiędzy dworami hiszpańskim i niderlandzkimi, które od początku XVI wieku charakteryzowała więź wynikająca z połączenia pod berłem Habsburgów tych dwóch odrębnych systemów administracyjno-prawnych. Spójność dworskich rytuałów i ceremoniału, wymiana artystyczna, podróże między ośrodkami, a także intensywna aktywność handlowa obu rejonów stały się osią ich wielopłaszczyznowego rozwoju.

Osiemnaście referatów zaprezentowanych przez badaczy oraz towarzyszące im debaty przy udziale zgromadzonych zarówno w audytorium, jak i online słuchaczy, były okazją do niezmiernie ciekawej wymiany poglądów popartych najnowszymi wynikami badań. Główny nurt merytoryczny wystąpień koncentrował się wokół nowych ustaleń historyków sztuki, szczególnie w obszarze zjawisk artystycznych obecnych w sztuce niderlandzkiej przełomu piętnastego i szesnastego stulecia. Nieocenione wnioski z badań przedstawili naukowcy z Królewskiego Instytutu Dziedzictwa Kulturalnego (KIK-IRPA) z Brukseli, Uniwersytetu w Amsterdamie, Uniwersytetu w Lejdzie, hiszpańskich Kolekcji Królewskich (Patrimonio Nacional), Muzeum Narodowego del Prado, Instytutu Moll. Uniwersytet Śląski w Katowicach reprezentowało dwoje naukowców. Dorota Gregorowicz, historyczka dyplomacji z Uniwersytetu Śląskiego wygłosiła referat dotyczący istoty funkcjonowania Nuncjatury Apostolskiej w potrydenckiej Flandrii pt. „The Creation, Characteristics and Geopolitical Functions of the Post-Tridentine Apostolic Nunciature in Flanders (1590-1605)”. Tymczasem, Oskar J. Rojewski przedstawił wyniki swych badań nad twórczością Michela Sittowa oraz współpracą tego artysty z Hansem Memlingiem. Jej śladów poszukiwał w zachowanej tablicy przedstawiającej ambasadora Francisco de Rojas przechowywanej dziś w Muzeum Hansa Memlinga w Brugii.

Rangę oraz znaczenie sympozjum podkreślił aktywny udział autorytetów w dziedzinie badań nad sztuką niderlandzką, między innymi Tilla-Holgera Borcherta, dyrektora Suermondt-Ludwig Museums oraz Dagmar Eichberger, która przedstawiła swoją nową publikację dotyczącą uroczystego wjazdu królowej Joanny I Kastylijskiej do Brukseli w 1496 roku. Nie zabrakło także wystąpień naukowców poruszających się w psychologicznych i socjologicznych obszarach badawczych. Bardzo ciekawe obserwacje naukowe oraz wnioski zaprezentowała Cordula van Wyhe z Uniwersytetu w Yorku analizując aspekty obecności rzeźb Dzieciątka Jezus w hiszpańskich klasztorach, na przykładzie klasztoru karmelitanek bosych w Madrycie (Las Descalzas Reales).

Współpraca organizatorów zapewniła sprawną organizację wydarzenia co pozwoliło na twórcze spotkanie europejskich naukowców i analizę nie tylko kwestii wymiany kulturalnej i artystycznej pomiędzy habsburskimi dworami Hiszpanii i Niderlandów XVI wieku, ale także prześledzenie, ceremoniału, struktur dworskich, dyplomacji oraz relacji społecznych. Wspólnym wątkiem, przewijającym się przez wszystkie poruszone zagadnienia była kwestia habsburskiego uniwersalizmu obecnego w Europie tego czasu.

Aleksandra Stanek